

Peeter Laurson
linnavolikogu liige

Teie 07.12.2017
Meie 21.12.2017 nr 1-5/19776

Vastus arupärimisele Tartu lähedale kavandatava tselluloositehase kohta

Lugupeetud Peeter Laurson

Esitasite 07.12.2017 arupärimise seoses Emajõe äärde kavandatava puidurafineerimistehasega ja Vabariigi Valitsuse poolt puidurafineerimistehase püstitamiseks ning selle toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks algatatud eriplaneeringuga.

Vastuseks Teie arupärimisele selgitan esmalt, et Rahandusministeeriumi edastatud teabe kohaselt on riigi eriplaneeringu koostamine etapis, kus Riigi Tugiteenuste Keskus koostöös Rahandusministeeriumiga on kuulutanud välja riigihanke konsultantide leidmiseks, et planeeringu koostamisel osaleksid vajalikes valdkondades pädevad spetsialistid. Riigihanke tulemused ei ole veel selgunud, kuna hanketingimused vaidlustati enne pakkumuste esitamise tähtaja saabumist. Vaidlus on tänaseks jõudnud ringkonnakohtusse. Tulenevalt kohtuvaidlusest on pakkumuste esitamise tähtaega pikendatud ja seetõttu on edasi lükkunud ka planeerimiseaduse (PlanS) kohased avalikustamised, mis Rahandusministeeriumi prognoosi kohaselt toimuvad 2018. aasta esimestel kuudel.

Linnavalitsus kinnitab, et tunneb muret puidurafineerimistehase rajamise ja sellega kaasnevate võimalike negatiivsete mõjude pärast keskkonnale, sh Emajõe. Linnavalitsus kavatses põhjalikult tutvuda kõikide planeerimismenetluse käigus koostatavate dokumentidega ja esitada planeeringu koostamise korraldajale dokumentide kohta oma arvamuse (sh võimalikud vastuväited). Linnavalitsus on pöördunud Rahandusministeeriumi poole taotlusega edastada informatsioon planeeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse eelnõude hetkeseisu kohta, et saada oma edasise tegevuse kavandamiseks (sh erialaspetsialistide kaasamise vajaduse otsustamine, ettepaneku tegemine linnavalitsuse esindaja kaasamiseks planeeringu töörühma jms) võimalikult varakult informatsiooni eelnõude sisu kohta. Käesolevaks ajaks ei ole Rahandusministeeriumilt vastust veel laekunud.

Vastused Teie konkreetsetele küsimustele on alljärgnevad.

1. Kas linn on viinud end lähemalt kurssi sellega, mida tähendab tselluloositootmine ja mis on selle tavapärase mõjud ümbruskonnale?

Linnavalitsus on kursis, et tselluloosi tootmine on olulise keskkonnamõjuga tegevus, millega kaasnevad mõjud hõlmavad erinevaid keskkonnamelemente ja –aspekte. Tselluloositootmise üldised mõjud (suur veetarve, heitvee teke, suur puidutarve, transpordimõjud, õhusaaste jms) on hästi teada, kuid linnavalitsus kavatses hoida end jooksvalt kursis kõikide puidurafineerimistehase kohta avaldatavate materjalidega (artiklid, uuringud jms).

2. Kas Tartu linn on mõelnud, kuidas mõjub teadlaste poolt kirjeldatud, nt haisu probleem Tartu linna uues üldplaneeringus seatud eesmärkide (rahvusvaheline ülikoolilinn, vaba aja veetmise koht, „tarkade“ töökohtade linn, Tartu võrgustiku selgrooks on Emajõgi ning selle kaldapealsed ja lammialad jne) saavutamist?

3. Kas 200 uut töökohta (paljud neist terviseohtlikud) on väärt Tartu linna tulevikuga riskimist ning samuti kõigi teiste töökohtade ohtu seadmist, kus inimesed võiksid Tartust lahkuda või Tartusse mitte tulla nt haisu probleemi tõttu.

Linnavalitsus on seisukohal, et tehase rajamine Tartu linna üldplaneeringus seatud eesmärkidest loobumise või keskkonnanahäiringute kaasnemise hinnaga ei ole vastuvõetav.

Riigi eriplaneeringu olulisim eesmärk on teatavasti planeeringu koostamise käigus tehase erinevate võimalike asukohtade võrdlemine. Asukoha valikukriteeriumid ja täpsed mõjud, mida on vaja hinnata, määratletakse aga lähteseisukohtade koostamise ja mõjude hindamise väljatöötamiskavatsuse koostamise ajal. Eelnevalt johtuvalt kujundab linnavalitsus oma täpsema seisukoha pärast Rahandusministeeriumi poolt linnavalitsusele riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse esitamist (PlanS § 35 lg 1). Planeerimismenetluse nimetatud etapis on linnavalitsusel võimalus esitada konkreetsete dokumentide kohta ettepanekuid, samuti anda hinnang keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse asjakohasuse ja piisavuse kohta ning nimetada riigi eriplaneeringu lähteseisukohtades nimetatud alternatiivsetest asukohtadest linnavalitsuse hinnangul sobivaim asukoht planeeringuga kavandatava ehitise püstitamiseks või pakkuda välja alternatiivne asukoht ehitise püstitamiseks (PlanS § 35 lg 2).

Linnavalitsus märgib siinjuures, et on teadlik Eesti Teaduste Akadeemia komisjoni aruandes (Eesti Teaduste Akadeemias 27. juunil 2017. a toimunud seminaril „Eesti puidukeemia perspektiivid“ tõstatatud probleemidest kokkuvõtete tegemiseks moodustatud komisjoni aruanne) tehase võimalike keskkonnamõjude osas esitatud seisukohast, et „*eeskätt veekvaliteedist ning Emajõe ja Peipsi kui Eesti seisukohalt oluliste mageveekogude seisundist lähtudes ei sobi Tartu piirkond kavandatava puidukeemiatehase asukohaks*“.

4. Kas või kuidas kavatseb Tartu linn näiteks kaitsta jõeäärsete asumite inimeste õigusi kvaliteetsele elukeskkonnale eriplaneeringu menetluses või hiljem?

Tehase rajamise võimalike mõjude väljaselgitamiseks kaasab Rahandusministeerium konsultandid, kelle ülesandeks on muuhulgas mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise teostamine ja vajalike uuringute läbiviimine. Planeerimismenetluse jooksul korraldatavad avalikud väljapanekud ja arutelud viiakse läbi muuhulgas tasakaalustatud ja objektiivse info ja hinnangute saamise eesmärgil.

Linnavalitsus omalt poolt kavatseb kaasata vastava valdkonna spetsialistid, kes hindaksid planeerimismenetluse käigus ettepanekute tegemiseks ja arvamuse andmiseks esitatud dokumentides muuhulgas ka kavandatava tegevuse mõju inimeste tervisele, sotsiaalsetele vajadustele ja heaolule ning kavandatavaid meetmeid nende ennetamiseks, vältimiseks jms.

5. Kas Tartu linn asub millalgi teavitama ja harima enda kodanikke tselluloositehase mõjudest linnale ja jõe? Täna tegelevad selle teemaga üksnes vaid tehase investorid, mis ei taga tasakaalustatud info edastamist.

Planeerimisseaduse kohaselt tuleb riigi eriplaneeringu koostamise korraldajal, s.o Rahandusministeeriumil, teatada planeeringu erinevatest menetlusetappidest üleriigilise levikuga ajalehes ja planeeringuala kohaliku omavalitsuse üksuse valla- või linnalehes. Nimetatud

ajalehtedes tuleb avaldada kindlaksmääratud juhtudel ka põhjalikum informatsioon, antud arvamused jms. Samuti avaldatakse teatud informatsioon riigi eriplaneeringu koostamise korraldaja veebilehel.

Eelnimetatud meetmed peaksid tagama elanikkonna igakülgse teavitamise ning andma neile võimaluse tutvuda menetluse käigus esitatud arvamuste ja koostatud aruannetega.

Kui eeltoodud meetmed peaksid siiski osutama ebapiisavateks, on linnavalitsus omalt poolt valmis kaasa aitama objektiivse informatsiooni levitamisele.

6. Kas Tartu linn on endale selgeks teinud selle, et tehase investorite poolt tehase suuruse mõttes eeskujuks võetud Stendali tehase asub Elbe jõe ääres, mis on Euroopa suuruselt neljas jõgi ja mille vooluhulk on kordades suurem kui Emajõel!

Küsimuses sisaldub ka vastus sellele. Nimetatud informatsioon on suhteliselt lihtsalt kättesaadav ja igapäevast poolt kontrollitav.

7. Kuna kahtlemata on tegemist Tartu jaoks eksistentsiaalset tähendust omava küsimusega, siis miks ei ole Tartu linn võtnud asja enda jaoks ajada ja juhtida? Miks Tartu linn ei taha olla ise selle planeeringu juhtija ehk miks Tartu linn on nõus olema lihtsalt üks paljudest kaasatud isikutest?

Linnavalitsus selgitab, et planeerimise põhimõtted ja nõuded planeerimismenetlusele ning planeeringu elluviimisele on sätestatud planeerimisseaduses. Tartu linnal on õigus koostada üldplaneering (PlanS § 74), kohaliku omavalitsuse eriplaneering (PlanS § 95) või detailplaneering (PlanS § 124) ainult Tartu linna haldusterritooriumi või selle osa kohta. Seega ei saa linn algatada, sh ka juhtida planeeringut alale väljaspool oma haldusterritooriumit.

Vabariigi Valitsuse 12. mai 2017. a korraldusega nr 141 on algatatud riigi eriplaneering Viljandi ja Tartu maakonnas puidurafineerimistehase ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks ning planeeringu keskkonnamõju strateegiliseks hindamiseks. Puidurafineerimistehase asukohta valikul ei saa eeldada, et selle tegevuse mõju jääb ainult ühe omavalitsusüksuse piiresse, tehase ruumilise mõju ulatus on märksa suurem. Arvestades puidurafineerimistehase olulist ruumilist mõju ja vajadust kaasata menetlusse erinevaid huvigruppe, on riigi eriplaneering selle kavandamiseks sobivaim planeeringuliik.

8. Kas Tartu linn kaasab keskkonnamõtjude hindamise jne mõjude hindamise enda poolt palgatud eksperdid, kes oleksid sõltumatud ja esindaks vaid Tartu linna huve? Kuidas tagab Tartu linn selle, et linnal oleks üldse teadmisi ja oskusi sedavõrd keerulises menetluses osaleda ja esitada õigeid küsimusi?

Linnavalitsus nõustub, et menetlus on keeruline, eriteadmisi nõudev ning eeldatavasti kujuneb kogu menetlus ja avalikustamisele suunatud materjal väga mahukaks.

Et mitte jääda tehase planeerimismenetluses passiivseks pealtvaatajaks, vaid kasutada aktiivselt seaduses sätestatud võimalusi kaasrääkimiseks, kavatses linnavalitsus kaasata ka valdkonnaeksperte.

9. Kas Tartu linna tulevik ei olegi enam Tartu linna enda huvides ja kätes, vaid seda veab Tallinna linn enda ministriumidega?

Linnavalitsus ei nõustu Teie emotsionaalse väitega. Tartu linna tulevik on tartlaste ja Tartu linnavõimu kätes.

Tartu linna huvide kaitse on meie kõigi tegevuse eesmärgiks. Nimetatud eesmärgiga kooskõlas ei ole aga käesolevast arupärimisest nähtav soov vastanduda. Sooviksin arupärimise esitajalt küsida, kes või mis on see linn, kellele Te need küsimused olete adresseerinud? Kas see on linnavalitsus või linnavolikogu või ka arupärija linnavolikogu liikmena? Linnavalitsuse hinnangul peaksime me üheskoos tegutsema selle nimel, et Tartu elukeskkond oleks kaitstud.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Urmas Klaas

linnapea